

## Qui t'estima, t'abonyega

**E**n temps de recessió econòmica, ensenyament i treball, universitat i empresa entren en tensió. En alta tensió. Quan van mal dades, s'espera que el sistema educatiu es posi al servei del mercat de treball i deixi de perdre el temps amb banalitats com l'educació humanística. Ho ha explicat bé Stanley Fish, en el cas nord-americà. Fins i tot es dona la culpa dels desajustaments en el mercat laboral al món educatiu. És aquesta mateixa retòrica la que dona lloc a provocacions com la campanya *Barcelona va per feina* i altres de semblants que volen fer creure que amb informació i formació adequades es pot trobar feina, quan és obvi que el problema principal i primer no és la formació –en molt casos, sobreabundant– sinó la manca de llocs de treball.

Aquest tipus de conflicte entre universitat i empresa va ser perfectament descrit –i de manera hilarant– per David Lodge a *Nice Work* (1988), novel·la escrita en ple Thatcherisme. Lodge és un escriptor britànic que des de l'extraordinari *Changing Places* ha retratat repetidament el món universitari amb una cruïra només perdonable per la intel·ligència irònica amb què el dissectiona. A *Bona feina* (Eumo), com a resultat del governamental Projecte Ombra per aproximar la institució acadèmica a la indústria, la professora de literatura Roby Penrose, experta en novel·la industrial, ha de seguir –com una ombra– el treball de l'enginyer Victor Wilcox, director gerent d'una foneria. Lodge traça a la perfecció les desconfiances i incomprendiments mútues. A Wilcox, la universitat “li sembla com una petita ciutat-Estat, una mena de Vaticà acadèmic, que observa de manera distant, amb actitud recelosa i al mateix temps desaprovadora per l'aire privilegiat de desconexió amb la ciutat industrial activa i ordinària a la qual ell pertany”.



SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

Doncs bé: em temo que el clima de desconfiança vers la universitat generat per la gestió confusa del departament d'Innovació, Universitats i Empresa, més la pressió afegida per la crisi, ens ha dut a una situació semblant a la descrita per Lodge, amb la diferència que no fa cap gràcia. La desconfiança a vegades ha entrat al recinte universitari en forma d'uns consells socials que, sota l'efecte d'un emmirallament un xic provincià amb els estils de gestió de les universitats privades nord-americanes, s'han dedicat més a qüestionar la forma de governança que no a aportar el finançament extern que se n'esperava, a més d'ignorar-ne el caràcter públic i els marges estrets que estableixen les lleis.

Que ningú cregui que defenso l'actual governança universitària. Hi ha hagut dies que, després d'una sessió maratoniana de claustre –set hores de reunió sense descans–, amb debats que no podria qualificar sense ofendre'n els participants, he arribat a enyorar la situació dels controladors aeris que, amb l'estat d'alarma, tenien la fortuna de ser dirigits per un militar. Dit això, el que tampoc no és raonable és que l'actual gestió universitària, la responsabilitat de la qual recau principalment –i de manera democràtica– en un rector i el seu equip, hagi de treballar entre la desconfiança vigilant d'uns consells socials que es dediquen a fer informes –d'altra banda, interessants– mig d'amagat de les

mateixes universitats, però fent-los arribar als futurs governs i a la premsa, i la indiferència d'una part del professorat o el desafiament d'uns mal anomenats “agents socials” i d'una colla de rebentainstitucions obstinats a paralytzar qualsevol intent de reforma.

Hi ha prou evidència que, malgrat les extremes dificultats, les universitats catalanes ofereixen bons resultats gràcies al voluntarisme dúctil i tenaç de bona part del seu equip humà, que li permet atendre un públic ample i alhora proporcionar formació d'elit, com regularment demostren arreu del món els investigadors que s'hi formen. Cal millorar-ne l'eficiència, sí. Però una universitat pública no és una empresa privada. Ni es limita a ser un centre de formació professional al servei d'un incert mercat laboral. I per molt que es proposi l'excel·lència, té responsabilitats socials que no pot abandonar. Tampoc no es pot sotmetre la universitat catalana a la comparació sistemàtica i humiliant de casos parcials de països que al costat de Colúmbia, Stanford o MIT, tenen centenars i centenars d'universitats mediocres. I, encara, cal saber que segons quines reformes es volguessin fer, desconectades de la pròpia tradició, l'actual clima incendiari del món universitari britànic seria poca cosa amb el que podríem viure aquí mateix.

El Projecte Ombra inventat per Lodge partia de la idea que “hi ha una sensació difosa pel país que la universitat és una institució tipus torre de vori”, amb un professorat que desconeix el món empresarial. Independentment de la justícia d'aquest prejudici, és important, en el clima de crisi, fer el possible per dissipar aquesta imatge”. No explicaré el resultat del projecte ni el final de la novel·la. Però espero que tots plegats siguem més imaginatius, responsables i alhora realistes del que fins ara hem demostrat.